

مؤمنان همه باهم برادر هستند

احمد عدالتیان| در این پنج ماه که کشورمان درمقابل زورگویی ایستاده است و پیروزی هایی نیز به دست آورده ایم، یکی از لوازم مهم ادامه راه که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب هم قرار گرفته است، حفظ وحدت بین مردم و مسئولان و هم بستگی درمقابل دشمن در عین اختلاف نظر در جزئیات است. وحدت، مسئله مهمی است که در آیات متعددی از قرآن کریم نیز به آن اشاره شده و مناسب است که این آیات را در چند نوبت باهم مرور کنیم.

یکی از آیات مهم در زمینه وحدت، آیه «سوره مبارک حجرات است که خداوند متعال می فرماید: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَعْوَبِكُمْ وَأَقْوَالَهُمُ اللَّهُ تَعْلَمُكُمْ تَرْحَمُونَ﴾، همانا مؤمنان با یکدیگر برادرند، پس میان برادران خود، [در صورت اختلاف و نزاع] صلح و آشتی برقرار کنید و از خدا پروا کنید تا مورد رحمت قرار گیرید.» این آیه، رابطه مؤمنان با یکدیگر را همچون رابطه دو برادر می داند که در این تعبیر نکاتی نهفته است: ازجمله اینکه دوستی دو برادر، عمیق و پایدار است؛ دوستی دو برادر، متقابل است، نه یک سویه؛ دوستی دو برادر، براساس فطرت و طبیعت است، نه جاذبه های مادی و دنیوی؛ دو برادر در برابر بیگانه، یگانه اند و بازوی یکدیگر؛ اصل و ریشه دو برادر یکی است؛ توجه به برادری، مایه گذشت و چشم پوشی است.

نکته دیگر آیه نیز این است که اگر بین برادران دینی، اختلافی پیش آمده که سبب ناراحتی شده است، آن را برطرف کرده، میان آن ها صلح و آشتی برقرار کنید که این اصلاح و آشتی دادن، سبب دریافت بخشودگی و رحمت از جانب خداوند بزرگ خواهد بود.

مشاوره

چالش های پدر و مادرها با کودکان

علیرضا وکیلی| گاهی پدر و مادرها با نگرانی می گویند: نمی دانیم چه بر سر پسرمان آمده است؛ جواب می دهد، حرف زشت می زند، با خواهر و برادرهایش دعوا می کند، هیچ مسئولیتی در خانه قبول نمی کند و فقط یک جمله می گوید: «دلم می خواهد!» اگر این رفتارها را فقط بی ادبی یا لجبازی بدانیم، احتمال دارد هر روز دعوا بیشتر و فاصله عاطفی میان والدین و فرزند، عمیق تر شود. قرآن کریم در توصیف خانواده، از «رحمت» و «حکمت» در کنار هم سخن می گوید. تربیت موفق فقط محبت نیست و فقط سخت گیری هم نیست؛ هنر آن است که فرزند، هم احساس امنیت کند و هم مرزهای زندگی را بشناسد.

وقتی جواب می دهد...

بسیاری از کودکان، هنوز مهارت بیان مخالفت را یاد نگرفته اند، بنابراین وقتی احساس می کنند دیده نمی شوند یا فقط دستور می شنوند، مخالفتشان را با لحن تند نشان می دهند. اگر هر پاسخ تندی با فریاد بزرگ ترها همراه شود، کودک یاد می گیرد که گفت وگو یعنی جنگ. به جای واکنش فوری، آرام اما قاطع بگویید حرفت را می شنوم، اما با این لحن ادامه نمی دهیم. هر وقت آرام شدی، باهم صحبت می کنیم. این کار، هم احترام را حفظ می کند و هم به کودک، شیوه درست اعتراض را می آموزد.

وقتی مسئولیتی قبول نمی کنند...

اگر همیشه کارهای فرزند را خود مان انجام داده ایم، نباید انتظار داشته باشیم که یک شبه مسئولیت پذیر شود. مسئولیت، با تمرین ساخته می شود. از کارهای کوچک و مشخص شروع کنید، مثلا جمع کردن اسباب بازی ها، آب دادن به گلدان یا چیدن سفره. اگر وظیفه اش را انجام داد، بیشتر از نتیجه، تلاش او را تحسین کنید.

وقتی با خواهر و برادرش دعوا می کند...

دعوا همیشه نشانه بد بودن کودک نیست؛ گاهی یعنی هنوز مهارت کنترل خشم، نوبت گرفتن یا حل اختلاف را نیاموخته است. بعد از آرام شدن فضا، فقط نپرسید «چه کسی مقصر بود؟» بپرسید: «دفعه بعد چه راه دیگری می توانستی انتخاب کنی؟» این سؤال، کودک را از مقصر جویی به سمت یادگیری می برد.

وقتی حرف های زشت می زند...

کودکان معمولاً این واژه ها را از جایی یاد می گیرند: دوستان، مدرسه، فضای مجازی یا حتی گفت وگوهای بزرگ ترها. واکنش هیجانی، گاهی همین کلمات را برای کودک جذاب تر می کند. با آرامش بگویید: «ما در خانه با این کلمات صحبت نمی کنیم.» اگر خودش یادیارگان در خانه از ادبیات محترمانه استفاده کنند، احتمال تغییر، بسیار بیشتر خواهد بود.

سیره بزرگان

کلید موفقیت از نگاه آیت الله مجتهدی تهرانی

سماحه رضوانی| آیت الله حاج شیخ احمد مجتهدی تهرانی، از عالمان برجسته و استادان اخلاق تهران بود. او که سال ها به تدریس طلاب مشغول بود، بر این نکته تأکید می کرد که عزاداری برای اهل بیت^(ع)، پشتوانه اصلی توفیقاتش بوده است. در این باره می گفت: «علت موفقیت من، همین مجالس توسل و روضه خوانی و سینه زنی در کنار درس های طلبگی است. از زمانی که طلبه بودم، پنج شبیه ها در منزل مان روضه برقرار می کردم. وقتی هم که به قم رفتم، مجلس روضه مان در قم برپا بود.»

او این سیره را از استاد خود، حاج شیخ علی اکبر برهان، فرا گرفته بود که هفته ای یک شب به سینه زنی می پرداخت و می گفت: «من هر چه دارم، از همان روضه ها و سینه زنی هایی است که برای اهل بیت انجام داده ام.» آیت الله

مجتهدی حتی به نشانه تبرک، چای بازمانده در استکان دیگران را که در مجالس روضه خورده بودند، می نوشید.

وی به طلاب خود نیز سفارش می کرد که هر روز توسل داشته باشند و روزهای شهادت ائمه^(ع) را مجلس عزاداری برپا کنند.

سر کلاس عمومی می گفت حتما هر روز باید توسل داشته باشیم. نقل می کرد که «آقای بروجردی هم هر روز قبل از درس، توسل داشت و بعد از آنکه مداحی روضه می خواند، آیت الله بروجردی با چشم اشکبار درس را شروع می کرد.» مقید بود که روزهای شهادت هریک از ائمه^(ع) مجلس عزاداری برپا کند و می گفت این روزها درس «تعطیل» نمی شود، بلکه درس «عوض» می شود. اگر هر روز درس ما، فقه و اصول و کلام است، روزهای شهادت، درس «عزاداری» است.

آیت الله برای اقشار مختلف از جمله بازاری ها تدریس شبانه برگزار می کرد و در این جلسات، معراج السعاده و شرح صحیفه و... را می گفت. از جمله افرادی که در جلسات شبانه وی حضور داشتند، شهید دکتر چمران، شهید بروجردی، شهید قندی و بسیاری از بچه های سپاه پاسداران بودند. او سعی می کرد طلبه ها را متعالل بار بیآورد و خودش مجلس عزاداری برگزار می کرد. دقت می کرد که طلبه ها، هر هیئت و مجلسی نروند و آن قدر مجالسش جذاب و سخنانش تأثیرگذار بود که انسان را واگسینه می کرد.

گزارش

حسین ابراهیمی| حضرت مهدی^(ع)، دوازدهمین امام شیعیان و آخرین حجت الهی، کانون یکی از مهم ترین باورهای شیعه است؛ باوری که فقط به آینده ای دور و وعده ظهور محدود نمی شود، بلکه امروز زندگی مؤمنان را نیز جهت می دهد. مسئله غیبت، طول عمر، محل زندگی، زمان ظهور و نقش امام در تداوم هدایت الهی، از پرسش هایی است که همواره ذهن مخاطبان را به خود مشغول کرده است. در این مطلب، کوششی شده است که به قدر وسع به این پرسش ها پاسخ داده شود.

حجت خدا، حلقه پیوند زمین و آسمان

«فرزند امام حسن عسکری^(ع)، مشهور به امام مهدی^(ع)، صاحب الزمان و حجت بن الحسن، دوازدهمین و آخرین امام در مذهب شیعه اثنی عشری هستند. در شماری از منابع حدیثی شیعه، ازجمله الکافی و کمال الدین، نام اصلی ایشان به صورت حروف جداگانه «م ح م د» نقل شده است؛ شیوه ای که باتوجه به فضای دشوار سیاسی عصر عباسی و مراقبت از جان امام، قابل تحلیل است.» (معمدزی شهری، دانشنامه امام مهدی، ج ۲، ص ۲۸۹). در نگاه شیعه، امام فقط یک شخصیت تاریخی یا رهبر سیاسی نیست؛ او «حجت خدا» و انسان کاملی است که راه هدایت را برای بشر روشن نگه می دارد، بنابراین شناخت امام زمان^(ع) صرفاً شناخت نام، نسب و تاریخ تولد ایشان نیست، بلکه فهم جایگاه امام در نظام هدایت، معنای واقعی مهدویت را آشکار می کند. نتیجه این نگاه، آن است که ارتباط با امام عصر^(ع)، باید در سبک زندگی، پایبندی به دین و مسئولیت پذیری اجتماعی، نمود پیدا کند.

چرا زمین، هیچ گاه از امام خالی نمی ماند؟

یکی از پایه های اساسی اندیشه شیعه، استمرار وجود حجت الهی در همه زمان ها است. حضرت امیرالمؤمنین علی^(ع) در سخنی بنیادین می فرمایند: «زمین هرگز از حجت خدا خالی نمی ماند، یا حتی آشکار و شناخته شده است یا در حال خوف و پنهان.» (غررالحکم، ج ۶، ص ۴۱). این روایت، غیبت امام را به معنای نبودن ایشان نمی داند، بلکه از حضور حجتی سخن می گوید که به دلایلی، از دید عموم پنهان است. براساس این مبنا، جهان در هیچ دوره ای بدون راهنمای الهی رها نشده است. حجت خدا، هم دلیل خدا بر بندگان است و هم نشانه ای از تداوم مسیر هدایت. از این منظر، اعتقاد به وجود امام زمان^(ع) فقط پاسخی به یک مسئله تاریخی نیست، بلکه پاسخی به نیاز دائمی انسان برای اتصال به حقیقت، هدایت و غایت آفرینش است.

قرآن زنده و ضرورت وجود انسان کامل

قرآن کریم، کتاب هدایت همه انسان ها در تمام زمان هاست، اما بهره گیری کامل از این کتاب، نیازمند مفسر و مخاطب حقیقی آن است. در اندیشه شیعه، پیامبر اکرم^(ص) نخستین مفسر و حامل کامل قرآن بودند و پس از ایشان، این مسئولیت الهی به ائمه اطهار^(ع) سپرده شد. امام زمان^(ع) نیز در عصر غیبت، استمرار همان ولایت و مرجعیت معنوی است. وجود امام، از یک سو مانع می شود که قرآن کریم به مجموعه ای از برداشت های پراکنده و سلیقه ای فروکاسته شود و از سوی دیگر، افق صحیح فهم دین را حفظ می کند. امام در بالاترین مرتبه شناخت خداوند، دین و حقیقت انسان قرار دارد. اگر خداوند، انسان را برای رسیدن به کمال آفریده است، باید راه و الگوی کامل این کمال نیز در عالم وجود داشته باشد و این موضوع، یکی از مهم ترین کارکرد های اعتقادی باور به امام زنده در هر عصر به شمار می آید.

در هیاهوی زندگی مدرن شهری، شاید این پرسش برای بسیاری از دلدادگان عدالت موعود، مطرح باشد که چگونه می توان در شمار یاران راستین امام زمان^(ع) قرار گرفت؟ آیا ابراز ارادت قلبی و برگزاری مراسم جشن و شادی یا عزاداری کافی است یا یاری حضرت، شاخصه هایی دارد که باید در میدان عمل و در بطن جامعه امروز تجلی یابد؟ مرور منابع اصیل اسلامی نشان می دهد که «ولایت مداری»، روح انتظار و مهم ترین شاخصه یاران قائم آل محمد^(ع) است. نکته اساسی اینجا ست که این مدار و محور در زمانه غیبت، به فرمان خود آن حضرت، بر دوش فقیهان عادل نهاده شده و امروز در قامت «ولایت فقیه» تبلور یافته است. این یادداشت بر آن است که پیوند وثیق بین یاری امام عصر^(ع) و تبعیت از ولی فقیه را تبیین کند.

از «توقیع شریف» تا «نیابت عام»

رابطه منطقی بین ولایت مدار بودن در برابر فقیه و یاری امام زمان^(ع)، یک رابطه قراردادی نیست، بلکه دستور صریح خود امام است. نقطه عطف این بحث، توقیع شریف امام عصر^(ع) به اسحاق بن یعقوب است که فرمودند: «وَأَمَّا الْوَعْدُ الْوَاقِعُ فَاجْعُوا فِيهِ أَيْلَ زَوَاهِ خَدِيشًا. فَأَنْتُمْ خَجَنِي غَلَبَكُمْ وَأَنَا خَجَلُ الله»؛ در رویداد های

بقیة الحیة بکم اکمل منکم

پنجشنبه های مهدوی

بررسی ابعاد اعتقادی وجود مبارک آخرین حجت الهی

باوری زندگی ساز و امیدی راه گشا

امام، واسطه فیض و نگهبان مسیر هدایت

در معارف روایی شیعه، حضور امام نقشی بنیادین در بقای عالم و استمرار فیض الهی دارد. امام رضا^(ع) در تأیید این حقیقت، در روایت مشهوری بر این نکته تأکید می کند که اگر زمین از امام خالی بماند، اهل خود را فرو می برد. همچنین امام صادق^(ع) می فرمایند: «لَوْ لَمْ يَنْقُ فِي الْأَرْضِ إِلَّا زَجَلَانِ لَكَانَ أَخَذَهُمَا الْخُفَّةُ. وَأَخْزَعْنِ يَفُوتُ الْإِيمَانُ»؛ اگر در زمین جز دو نفر باقی نمانند، یکی از آن دو، حجت خدا خواهد بود و آخرین کسی که از دنیا می رود، امام است.» مقصود اصلی این روایت، بیان جایگاه حجت الهی در تداوم نظام هدایت است. امام در این نگاه، واسطه فیض تکوینی و معنوی و حافظ مسیر ارتباط انسان با خداست.

غیبت نبودن نیست؛ شیوه ای از حضور است

امام مهدی^(ع) در سال ۲۵۵ هجری قمری دیده به جهان گشودند و تا آغاز غیبت صغری در سامرا، زادگاه پدر بزرگوارشان امام حسن عسکری^(ع) زندگی می کردند. در گزارش های تاریخی، از سرداب خانه امام عسکری^(ع) به عنوان یکی از مکان های عبادت و حضور ایشان یاد شده است. (کمال الدین، ج ۲، ص ۲۰۷). پس از آغاز غیبت، محل زندگی حضرت به صورت قطعی و قابل اثبات برای عموم، مشخص نیست. در برخی روایات، از مکان هایی مانند ذی طوی، کوه رضوی و طیبه، یعنی مدینه، نام برده شده است. با این حال، نباید این گزارش ها را به ادعای قطعی درباره محل اقامت فعلی امام تغییر کرد. غیبت به معنای قطع رابطه امام با جهان نیست، بلکه به معنای پنهان بودن ایشان از دسترس عمومی است. مهم ترین پیام این حقیقت، آن است که مؤمن، حتی در دوران غیبت نیز خود را در محضر امام باند و مسئولیت دینی اش را فراموش نکند.

طول عمر و زندگی خانوادگی امام عصر^(ع)

با توجه به ولادت امام زمان^(ع) در سال ۲۵۵ هجری قمری، عمر شریف ایشان در سال ۱۴۴۸ قمری از ۱۱۹۰ سال قمری فراتر رفته است. طول عمر حضرت، هرچند برای ذهن عادی شگفت انگیز است، از منظر قدرت الهی، امری ناممکن نیست، قرآن کریم نیز از عمر طولانی حضرت نوح^(ع) سخن گفته است. در برخی روایات و گزارش ها آمده است که حضرت هنگام ظهور، با وجود عمر طولانی، چهره ای جوان دارند و در نگاه مردم حدود چهل ساله یا کمتر به نظر می رسند. درباره ازدواج و فرزندان امام زمان^(ع) نیز دیدگاهی واحد و قطعی وجود ندارد. برخی منابع، ازدواج و داشتن فرزند را محتمل یا گزارش شده می دانند. (نجم الثاقب، ص ۴۲). گروهی دیگر، فرضیه ازدواج نکردن ایشان را مطرح کرده اند و دیدگاهی میانه نیز احتمال ازدواج بدون فرزند را بیان می کند. (تاریخ الغیبه الکبری، ص ۲۳). نتیجه آنکه این مسئله از امور قطعی و ضروری اعتقادی نیست و نباید جای مسائل اصلی مهدویت را بگیرد.

زمان ظهور، وعده ای قطعی یا وقتی نامعلوم

ظهور امام مهدی^(ع) وعده ای الهی و قطعی است. اما زمان دقیق آن در اختیار هیچ کس نیست. در روایات، به روزهایی برای قیام حضرت اشاره شده است. با این حال، این روایات نباید دستاویزی برای تعیین تاریخ ظهور یا داده ای قطعی قرار گیرد. امام صادق^(ع) فرموده اند: «يُخْرُجُ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، قَائِمٌ مَّا أَهْلُ بَيْتٍ دَرُوزَ جَمْعِهِ قِيَامٌ مِي كُنْدَ.» (مصال، ج ۲، ص ۳۹۴). همچنین امام باقر^(ع) می فرمایند: «يُخْرُجُ الْقَائِمُ يَوْمَ الثَّانِيَةِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، الْيَوْمَ الَّذِي قَبْلَ فِيهِ الْحُسَيْنُ»؛ قائم در روز شنبه، روز عاشورا، همان روزی که حسین^(ع) در آن به شهادت رسید، قیام می کند. (کمال الدین، ج ۲، ص ۶۸۳). پیام اصلی این روایات، نه تعیین تقویم ظهور، بلکه پیوند قیام مهدوی با عدالت خواهی، عاشورا و مبارزه با ظلم است. انتظار واقعی، آماده کردن خویش برای چنین روزی است.

چرا ولایت مداری در عصر غیبت، شرط یاری مهدی موعود(عج) است؟

از سراسر جهان و با محوریت فرماندهی واحد یک شهروند ولایت مدار در عصر غیبت، برای تعجیل در ظهور، محله و شهر خود را بر مدار ارزش های الهی مدیریت می کند. او که می داند امام زمان^(ع) تشنه برپایی عدالت است، در چارچوب قوانین نظام اسلامی که به امضای ولی فقیه رسیده است، با فساد اقتصادی و اداری می ستیزد. وقتی آیه قرآن می فرماید: «الَّذِينَ إِذَا مَكَاتُهُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَقْبُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَمْزُوا بِالْفَزْوَفِ وَتَقْوُوا عَنِ الْفِتَنِ» (حج، ۴۱)، مصداق امروزی آن، حمایت از نهادهای برآمده از انقلاب اسلامی در اجرای امریه معروف و نهی ازمنکر اجتماعی است.

حلقه وصل مقاومت و ظهور

شاید یکی از صحنه های آشکار تجلی ولایت مداری در جهان امروز، جبهه مقاومت باشد. هنگامی که ولی فقیه، پرچمدار نبرد با استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی می شود، نیروهای جان برکفی از تهران تا صنعا، از بیروت تا غزه، با الهام از ندای «هل من ناصر ينصرني» ابا عبد الله الحسین^(ع)، گردهم می آیند. این تجمع حول محور ولایت، تمرینی برای تشکیل سپاه جهانی امام مهدی^(ع) است. در روایات آمده است که یاران خاص حضرت مهدی^(ع) خورشید پنهان ثبت شود!

میرزا محمد باقر